Gemeente Borne

Raadsvoorstel

Raadsvergadering
08-11-2022

Agendapunt

Nummer
22int07924

Onderwerp
Noodfonds

Aan de gemeenteraad,

Samenvatting voorstel
Mede door de stijgende energieprijzen en de hoge inflatie raken steeds meer inwoners en ondernemers in onze gemeente in de problemen. Het Rijk heeft maatregelen aangekondigd voor 2022 en 2023. Ondanks deze aangekondigde maatregelen is de verwachting dat er inwoners zijn die de komende maanden in de financiële problemen zullen raken. In aanvulling op de gespreksnotitie bestaanszekerheid wordt voorgesteld een tijdelijk noodfonds te vormen tot uiterlijk 31 december 2023, met een omvang van € 400.000,-

1 Inleiding
In dit voorstel wordt ingegaan op het treffen van (nood)maatregelen om onze inwoners bestaanszekerheid te kunnen (blijven) bieden. Een pakket aan maatregelen moet inwoners op korte termijn, en vooruitlopend op de door het Rijk aangekondigde middelen, concrete ondersteuning bieden en hun bestaanszekerheid versterken.

Voorgesteld wordt een tijdelijk fonds te vormen met een omvang van € 400.000 om inwoners te kunnen ondersteunen in noodsituaties. Het noodfonds wordt gevormd door een onttrekking uit de reserve beleidsontwikkeling.

2 Beoogd resultaat
Het zoveel mogelijk voorkomen van crisissituaties in de vorm van huisuitzetting en/of afsluiting van elektriciteit, gas en water.

3 Argumenten
1.1. Inwoners kunnen de primaire vaste lasten niet betalen
Uit verschillende signalen blijkt dat steeds meer inwoners de kosten voor primaire lasten niet meer kunnen opbrengen. Het bestuur maakt zich hierover zorgen. In de uitgebreide gespreksnotitie bestaanszekerheid (zie bijlage 22int07898) wordt hierop nader ingegaan. Op 25 oktober jl. bent u hierover het gesprek aangegaan en is de behoefte uitgesproken voor het instellen van een noodfonds.

1.2. Aanpak andere gemeenten
Aanvullend op de landelijke maatregelen zijn er gemeenten die zelf ook aanvullende maatregelen hebben getroffen.

1.3 Netwerkpartners
Bij GBTwente doet zich een specifieke problematiek voor ten aanzien van inwoners die niet meer aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen. Geconstateerd wordt dat deze inwoners wel beschikken over voldoende vermogen (in veel gevallen een eigen woning), maar momenteel niet voldoende middelen hebben om aan hun financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Naar verwachting ontstaat er in de loop van de maand november meer duidelijkheid over hoe GBTwente dit verder wil oppakken richting de deelnemende gemeenten en haar inwoners.

2.1. Aanpak gemeente Borne
Inwoners die denken gebruik te moeten maken van het noodfonds, kunnen contact opnemen met het Sociaal Hus (laagdrempelig via telefoon, inloop of e-mail). Vervolgens wordt een persoonlijke afspraak gemaakt om de situatie in kaart te brengen en waar nodig meteen financiële oplossingen te bieden en samen te zoeken naar een duurzame en structurele oplossing, bijv. in de vorm van budgetbegeleiding.

Het uitgangspunt is een renteloze lening en een passende ondersteuning (maatwerk). De volgende kaders vormen de basis voor het noodfonds van de gemeente Borne:

- Het noodfonds is toegankelijk voor iedere inwoner die woonachtig is in de gemeente Borne;
- De inwoner zit in een noodsituatie vanwege een aantoonbare dreigende uithuiszetting of een afsluiting van gas, water of elektra, als gevolg van het niet kunnen betalen van de rekening;
- Het huur-, hypotheek- en/ of energiecontract staat op naam van de inwoner die woonachtig is in de woning;
- Er zijn geen inkomensgrenzen;
- De rekening ter voorkoming van afsluiting of uithuiszetting wordt vanuit het noodfonds rechtstreeks in één keer betaald aan de betreffende instantie;
- Het bedrag van de factuur wordt in de vorm van een renteloze geldlening verstrekt. Door het geven van een lening komen de toeslagen van de Belastingdienst niet in gevaar. Een lening is immers geen inkomen;
- Het eerste jaar na betaling vindt geen invordering van de geldlening plaats. Aflossing vindt plaats na het eerste jaar op basis van draagkracht. Overeenkomstig onze nieuwe beleidsregels wordt de restantschuld na 3 jaar aflossen naar draagkracht kwijtgescholden;
- Mocht er in de tussentijd een landelijke oplossing voor dit probleem komen, dan geldt deze oplossing als voorliggend; dit noodfonds wordt gezien als vangnet;
- Looptijd noodfonds: in eerste aanleg zal het fonds een looptijd kennen tot uiterlijk 31 december 2023 of tot het moment waarop het fonds leeg is. In het geval van afrekeningen over 2022 kunnen inwoners achteraf nog een beroep doen op het noodfonds;
- Het totale saldo op de bank- en spaarrekening is niet toereikend om de afsluiting of de huisuitzetting te voorkomen. Hiervoor wordt een saldogrens ingevoerd, bedrag nader te bepalen;
- Een inwoner kan eenmalig een beroep doen op het noodfonds;
- Aanvragen worden in volgorde van urgentie in behandeling genomen;
- Door een beroep te doen op het noodfonds verplichten inwoners zich mee te werken aan het in kaart brengen van hun financiële situatie. Waar nodig worden passende maatregelen genomen, bijv. in de vorm van een traject van budgetadvies en/of budgetbegeleiding.

De kosten voor het behandelen, registreren en uitbetalen worden gezien als uitvoeringskosten en deze komen ten laste van het noodfonds.

2.2. Wat gebeurt er nog meer
In de raadsbijeenkomst van 25 oktober jl. is uitgebreid gesproken over het memo bestaanszekerheid. In het memo staan nog meer maatregelen opgenomen die we de komende tijd gaan uitwerken. Hierbij kan gedacht worden aan het beter bereiken van de doelgroep en het meer en beter samenwerken met ketenpartners. Daarnaast verwijzen we naar het vastgestelde plan van aanpak SPUK energiearmoede (duurzaamheidsmaatregelen), dat vanaf maart 2023 operationeel wordt.

3.1. Communicatietraject
Inwoners die in de financiële problemen dreigen te komen (o.a. door de huidige koopkracht- en energiecrisis) moeten weten waar zij terecht kunnen. Uit signalen van partners en professionals blijkt echter dat de drempel om hulp te vragen voor veel mensen (te) hoog is. Het is belangrijk de schaamte weg te nemen en mensen bewust te maken van het feit dat het vroegtijdig bespreken van problemen erger kan voorkomen. De drempel om hulp te vragen moet zo laag mogelijk zijn en inwoners moeten zo goed mogelijk op de hoogte zijn van alle regelingen. Wij zetten daarom extra in op communicatie. Hoe dit wordt vorm gegeven, wordt de komende periode verder uitgewerkt.

Daarnaast blijven we via allerlei campagnes inwoners attenderen op alle (subsidie)mogelijkheden die er zijn om energie te besparen. Hiervoor worden de middelen uit het fonds niet ingezet.

4 Kanttekeningen
1.1. Alternatief geen fonds
Een aantal gemeenten heeft bewust de keuze gemaakt om geen noodfonds in te richten, maar met name te focussen op preventieve maatregelen en inwoners te wijzen op de mogelijkheden om zuiniger met energie om te springen. Wij stellen een en–en beleid voor. Naast preventie maatregelen en maatregelen op de korte en lange termijn ook een noodfonds om in urgente situaties direct te kunnen handelen. De meest urgente gevallen hebben uiteindelijk maar echt behoefte aan één ding en dat is geholpen worden met het betalen van de rekeningen.

1.2. Alleen hulp voor inwoners die geen energietoeslag hebben ontvangen
Een alternatief is het fonds alleen open te stellen voor inwoners met een inkomen boven de 120% WML (wettelijk minimum loon), die dus de energietoeslag niet ontvangen hebben. Het college heeft hier niet voor gekozen en wil het fonds openstellen voor alle inwoners die in nood zijn, ongeacht hun inkomen en of zij al de energietoeslag ontvangen hebben.

1.4 Maatschappelijk risico
Als wij het noodfonds niet instellen, dan kan de situatie ontstaan dat mensen uit huis worden gezet of van gas, water en elektra worden afgesloten.

1.5. Financieel risico
Voor bestedingen boven het budgetplafond van € 400.000 moet een aanvullend besluit worden genomen. Het college zal hier tijdig op anticiperen. Een ander risico is dat het fonds niet onuitputtelijk is en dat er zich alsnog noodsituaties voordoen waarop niet geanticipeerd kan worden.

5 Kosten, baten en dekking
Het noodfonds wordt gevormd door een incidentele onttrekking van € 400.000 uit de reserve beleidsontwikkeling. De uitvoeringskosten worden op basis van werkelijkheid ten laste van het fonds gebracht.

De hulp aan de inwoners geschiedt door middel van een lening. Een deel hiervan zal via aflossing terugvloeien naar de gemeente. Het is echter onzeker hoe deze energiecrisis zich ontwikkelt en hoelang deze zal aanhouden. Bovendien is nog niet duidelijk welke maatregelen het Rijk verder nog gaat nemen en welke effecten dat zal hebben voor onze inwoners. Tenslotte gaat de hulp naar de minder draagkrachtige inwoners van onze gemeente waarbij het de vraag is of zij deze lening geheel of gedeeltelijk kunnen aflossen.

6 Vervolg na besluitvorming
Bij vaststelling van het raadsvoorstel wordt het noodfonds operationeel. Vanzelfsprekend zal de raad hierover actief op de hoogte worden gehouden.

Voorstel
Aan de raad wordt voorgesteld om:
1. Een tijdelijk noodfonds te vormen ter grootte van maximaal € 400.000, inclusief uitvoeringskosten;
2. Door middel van een begrotingswijziging een bedrag van € 400.000 te onttrekken uit de reserve beleidsontwikkeling en deze te storten in het noodfonds.

Bijlage(n)
22int07925 – concept raadsbesluit
22int07898 – gespreksnotitie bestaanszekerheid

Borne, 03-11-2022

Burgemeester en wethouders van de gemeente Borne,
de secretaris, de burgemeester,

E.S.I. ter Koele drs. J.H.R. Pierik